

Motion till riksdagen 2005/06:Kr214

av Anita Brodén och Gunnar Nordmark (fp)

Folkbildningens betydelse

Motionen delad mellan flera utskott

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om den insats som folkbildningen står för.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om vikten av en stärkt och säkrad position för studieförbund och folkhögskolor.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om en uppluckring av bidragsregler vid sjuk- och förtidspensionering för att möjliggöra studier.¹
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om översyn av vilka utbildningar vid landets folkhögskolor som skall bedömas som eftergymnasiala.²
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om AMS.³

¹ Yrkande 3 hänvisat till Sfu.

² Yrkande 4 hänvisat till UbU.

³ Yrkande 5 hänvisat till AU.

Fel! Okänt namn på

Motivering

Sverige har en unik folkrörelsetradition. Många människor i vårt land har stärkts i sin demokratiska fostran samt erhållit fördjupad kunskap och bildning genom något studieförbund eller vid en folkhögskola. Kulturen har dessutom ofta haft en framträdande plats.

Studieförbund

Studieförbundens cirkelverksamhet hade drygt 2,2 miljoner deltagare år 2004. Sammanlagt har drygt 312 000 studiecirkelar med nästan 13 miljoner studietimmar genomförts. Nära 220 000 kulturprogram genomfördes med mer än 15 miljoner besökare/deltagare. Den statliga utvärderingen av folkbildningen som presenterades 2004 konstaterar att ”folkbildningen spelar en mycket viktig roll för ett brett och varierat lokalt kulturliv och ingen annan skulle fylla ut det tomrum som riskerar att uppstå, om studieförbundens aktivitet på kulturområdet minskar”.

Folkhögskolor

Folkhögskolorna hade per termin sammanlagt ca 27 000 deltagare i de långa kurserna och ca 75 000 deltagare i de korta kurserna. Cirka 2 800 kulturprogram med totalt 240 000 deltagare har genomförts.

Vad det gäller pedagogik och metodik, men också kursutbud, erbjuder många folkhögskolor ett alternativ som för fler människor innebär en möjlighet att finna en utbildning som ger dem goda kunskaper och färdigheter. Studieförbund och folkhögskolor ger människor tillfälle att vid olika tidpunkter i sitt liv genom studiecirkelar och kurser vidareutveckla kunskaper och färdigheter. Livaktiga och dynamiska studieförbund och folkhögskolor blir därför en förutsättning för att det livslånga lärandet skall kunna bli verklighet för alla människor i vårt land.

Vuxenutbildning

För alla som inte fått en gedigen gymnasie- eller högskoleutbildning är det en stor förmån att kunna komplettera i vuxen ålder. Även övriga utbud på studieområdet som t.ex. studieförbundens kurser och folkhögskolornas erbjudanden om veckor, terminer eller år är värdefulla komplement. Studieförbundens och folkhögskolornas grund- och specialkurser för arbetslösa har också varit viktiga instrument. Denna studieform har dessutom visat sig vara en väl lämpad studieform för invandrare. Den gemenskap som erbjuds genom studiecirkelar eller läsning vid en folkhögskola ger många möjligheter att ta vara på varandras kulturella bakgrund.

För många som av olika anledningar misslyckats med tidigare studier, inte kommit ut i arbetslivet eller som bär på traumatiska upplevelser som flykting, kan en ombonad och ambitiös studiemiljö som folkbildningen erbjuder ge nya möjligheter.

Sjuk- och förtidspensionerade

Människor som uppbär sjuk- eller förtidspension och som ser en möjlighet att få studera bromsas i sin ambition av stelbenta regler vad gäller ersättningar. Studierna innebär i dessa fall en ekonomisk belastning och gör det för många omöjligt. Detta är synnerligen olyckligt, då det skulle kunna bryta en cirkel av ensamhet och utanförskap. I vårt multikulturella samhälle är dessa mötesplatser en stor tillgång för ökad förståelse och respekt för varandra. Genom studieförbundens öppna pedagogik ges också stora möjligheter att påverka kursernas och utbildningarnas innehåll och utformning.

Ekonomi

De senaste årens ekonomiska situation har medfört att studieförbunden och folkhögskolorna tvingats genomföra omfattande administrativa och organisatoriska neddragningar och förändringar. Kommunbidragen till studieförbunden har under perioden 1999–2003 minskat med nära 13 % i jämförelse med utvecklingen av KPI. Det senaste året innebär en minskning med 8 miljoner kronor. 60 % av studieförbundsavdelningarna hade 2002 underskott i sin ekonomi och 64 folkhögskolor visade underskott.

Eftergymnasiala utbildningar

Ett problem för yngre studerande vid landets folkhögskolor är att endast 12 % av utbildningarna av Centrala studiestödsnämnden anses vara eftergymnasiala. Det har från olika håll framförts kritik som innebär att CSN:s bedömning är alltför snäv och dessutom föråldrad när det gäller att avgöra vad som är eftergymnasiala utbildningar vid landets folkhögskolor. Det gäller bl.a. musikutbildningar. För utbildningar som inte bedöms som eftergymnasiala kan ungdomar erhålla studiemedel först det kalenderhalvår de fyller 20. 18- och 19-åringar som studerar dessa kurser har rätt till studiebidrag på 950 kr och för den som inte studerar på hemorten möjlighet att få bidrag för boende på 1 190–2 350 kr. I övrigt får de studerande finansiera sin utbildning själva eller med hjälp av föräldrar. Avgörande för en ung människas möjlighet blir därför i många fall den egna eller föräldrarnas ekonomiska möjligheter. Det bör göras en genomgripande översyn av hur man definierar eftergymnasial utbildning vid landets folkhögskolor och vilka kurser som skall anses som eftergymnasiala.

Fel! Okänt namn på

AMS

Långtidsarbetslösa elever som genom arbetsförmedlingens försorg erbjudits rekryteringsstöd för att kunna studera vid en folkhögskola har under pågående läsår och med endast ett par veckors varsel tvingas avbryta studierna på grund av nya budgetdirektiv från AMS. De förutsättningar som ges måste vara tillförlitliga för att inte radera en tillvaro som håller på att byggas upp för människor.

Det finns anledning för regeringen att uppmärksamma den insats som folkbildningen står för och att dess villkor uppmärksammas och förbättras.

Stockholm den 21 september 2005

Anita Brodén (fp)

Gunnar Nordmark (fp)